

Samson — aneb jak si někdo může poplést sílu svou a sílu Boží

Původ materiálu

Martina Zuštinová

Pořadí v lekci

41

Téma

Povolání, poslání, zasvěcení Bohu. Samson byl povoláný, ale ne vždy svému povolání rozuměl a se svou silou ne vždy zacházel moudře. Pán Bůh byl ale s ním až do konce.

Cíle

Děti si uvědomí, co znamená povolání, poslání v životě. Každý z nás je povoláný k něčemu trochu jinému. Každý je v něčem silný a v něčem slabý. Abychom mohli poznat, co je naším povoláním, potřebujeme slyšet volání, naslouchat. Poslušnost je od slova naslouchat. Bůh může použít i naše slabosti ke svému účelu.

41.1 Pro učitele

Biblický text: Sd 13–16

41.1.1 Výkladové poznámky

- *Samson* soudil a vedl Izrael po dvacet let (17,31). Jeho příběh naznačuje, že i lidé určení a zasvěcení ke službě Hospodinu (13,5) nejsou automaticky bezproblémoví — bezhříšní. *Úkolem soudce bylo osvobodovat Izrael z podruží nepřátel* — o to Samson usiloval po celý život. Kromě toho měl soudce volat Izrael k tomu, aby se podle Hospodinovy smlouvy řídily nejen bohoslužebné pořádky, ale i záležitosti všedního dne.

Smlouva nabízela podmínky k životu nezotročenému náboženskými nešvary, společenskou nespravedlností a přezíravostí vůči slabším a znevýhodněným. Jako zasvěcený Hospodinu měl Samson pokládat tuto soudcovskou službu za nejdůležitější záležitost. S jak velkou důsledností tuto svou službu obstarával, vyplývá z jednotlivých příběhů.

- *Zasvěcenec* (13,5) má být k dispozici k úkolům, k nimž je vybízen a uschopňován Bohem. Průvodní znaky, jak je zviditelňoval řád nazírství (viz níže), by neměly překrýt, že šlo o oddanost Hospodinu „celým srdcem“ (Dt 6,5; srv. Sd 18,5). Vypravěč navíc hned zpočátku upozorní, že Samsona začal v Danovském táboře ponoukat duch Hospodinův (Sd 13,25). Tím vším se zdůrazňuje, že Samson mohl mocné činy udělat jen proto, že ho k tomu zmocňoval Hospodin. Samson není starověký kulturista křížený s mystikem, který by protivníky přemáhal svou silou nebo askezí. Když Samsona nakonec přemohou Pelištejci (Filistínští), je to proto, že ho Bůh tentokrát svou silou nezmocnil. *Dalila neohlila Samsona úpln?, ale nechala mu ust?ihnout pouze sedm pramen ? (16,19), takže Samson nemusel nic poznat. Samson neporušil nazirejský slib. Zpronev??il se však svému poslání p?esv?d?ením, že jeho síla tkví ve vlasech (16,17) a sebejistotou, že Hospodin mu musí pomoci (16,20).*
- *Nazirejský, nazírský slib* najdete v Nu 6. Obsahuje závazek zdržet se vína a opojných nápojů vůbec — vztah k Hospodinu nelze navodit alkoholem a drogami. (Je to pravděpodobně protest proti pohanským kultům, kde opojné nápoje hrály „božsky rozněcující“ roli, např. v Egyptě i v Kénánu.) Dále závazek nestříhat si vlasy (snad proto, aby se lišil od kultů, kde oběť vlasů byla pravidlem, např. u kněží v Egyptě). Příklad doživotního nazirejství vidíme u Samuele, Samsona a Jana Křtitele (L1,15 srvn. i Mt 2,23). Často rodiče činívali slib nazirejství za své děti ještě před jejich narozením (Sd 13,4.5; 1S 1,11.28).
- *Dlouhé vlasy a vousy* upozorňovaly na první pohled, že Samson je zasvěcenec — měl připomínat celému lidu, že je zvláštním Božím vlastnictvím, Hospodinovým svědkem „ve zvláštních službách“, v přelomových dobách. Tak jako některé části chrámu, popř. i některé oltáře měly být stavěny z netesaných kamenů, tak i Samson neměl být „uhlazen“ lidskou rukou — byl symbolem stvoření. Dlouhé vlasy byly také symbolem slunečních paprsků. S tímto symbolem vzdáleně souznívá i Samsonovo jméno (Sluníčko).
- *Pelištejci* (Filistínští) obývali přímořský kraj. Byli na vyšší civilizační úrovni než Izrael, po nich také celá země dostala jméno (Palestina). V biblickém podání ovšem hrají napořád roli utlačovatelů Izraele, jak tomu napovídá i vyznění jejich jména v hebrejštině — „Válcovači“ (svobodných poměrů v zaslíbené zemi).
- *Hádanka* není součástí nějaké sbírky starověkých hádanek, spíše je předobrazem Samsonovy činnosti, tedy podobenstvím. Stejný osud, jaký potkal Iva (symbol síly a žravosti), čeká i Pelištejce. Dávat si hádanky nebyl dětský zvyk, ale patřil k oblíbenému způsobu přezkoušení protivníka v moudrosti. Moudrost byla pohany ceněna jako něco bezmála nebeského, souznívajícího s božským světem, proto např. královna ze Sáby zkouší Šalomouna hádankami (1Kr 10,1). V Izraeli moudrost

neměla božský charakter, ale projevovala se ve všedním rozhodování.

- *Jména*: Sorea (Samsonovo rodiště; 23 km záp. od Jeruzaléma) — Sršnov; Manoach (Samsonův tatínek) — odpočívadlo, odpočinutí (z arabštiny; manach = štědrý); Samson — Sluníčko, zářící slunce, tj. velká radost a štěstí, skvělé slunce, Samson měl být takovým sluníčkem, které slouží Hospodinu; Dalila — Ta s loknami, Ta, která se chce líbit (můžete vyložit jako „oslabovačka“ — oslabuje Samsonův vztah k Hospodinu [nestojí při něm celým srdcem], a tak oslabuje to, co ho činí silným).
- Motivy, které navazují na již známé příběhy:
 1. Samson se narodil „abrahamovsky“ *neploďnému páru*.
 2. Jako zasvěcenec ztělesňoval poslání být zvláštním lidem smlouvy, která *zaručuje svobodu i spravedlnost* (viz Ex 19,5n).
 3. *Duch Hospodinův je duchem vysvobození* (když Duch Boží zavěje, vstane z mrtvých naděje).
 4. Reakce izraelských představitelů na vysvoboditelské aktivity — Samsone, cos nám to udělal? (15,11) může připomenout ustrašenou reakci předáků na Mojžíšovo poslání (Ex 5,21).
 5. Milující oddanost Hospodinu celým srdcem (Dt 6,5).

Tyto motivy umožňují pochopení příběhu v souvislosti s celkem doposud probíraných vyprávění. Některý z těchto motivů můžete také vybrat, a on vám pak pomůže katecheticky strukturovat látku, která je jinak na probírání v jedné hodině velice bohatá a rozmanitá.

- *Při závěrečné likvidaci nepřátel* hraje důležitou roli ústřední motiv pelištejské oslavy: *náš bůh porazil Samsona!* (Sd 16,23n) Proto knížata rozhodnou: přiveďte Samsona, budeme ho ponižovat (tj. znevažovat jako svědka Hospodinova). Tváří v tvář tomu Samson volá k Hospodinu a vyznává, jak se zpronevěřil svému zvláštnímu poslání. Jestliže nakonec pod padajícím chrámem zahynulo víc Pelištejců—utlačovatelů než předtím, je to doklad toho, jak málo si Samson považoval svého poslání.

41.1.2 Úskalí

- Neměli bychom nazírejství představovat jako zaručený lék, který by vyřešil dnešní problémy — např. formou absolutního zákazu pití vína — ani jako nějakou formu „přirozeného“ životního stylu, jehož symbolem je nedotčenost vlasů, vousů, chápání jako zřeknutí se technické civilizace.

- Pozor na líčení Samsonova vztahu k ženám. Nazírejství nezavazovalo k celibátu. Samsonova tragédie nespočívá v tom, že by si nedovedl odepřít soužití s ženou, ale v tom, že nebyl schopen navázat *hluboké partnerské vztahy*. Příběh o Samsonovi a Dalile není příkladem pomalého rozpadu vztahu muže a ženy. Samsonův a Dalilin vzájemný vztah je podkopán *nedůvěrou od samého počátku*. Tragédií Samsonovou je, že nedovede žít tak, aby vztahy důvěry vůbec vznikly. To je případ i jeho předcházejících vztahů (14,1 a 16,1).
- V evangelické církvi se častokrát Samson uváděl mládežníkům za příklad, jak to s nimi dopadne, když si nevezmou evangeličku. *Samson však neřekl svému úkolu tím, že si vzal cizinku, ale tím, že si vzal ženu, která mu nedůvěrovala a chtěla ho pokazit*. (Rút bude také cizinka, ale tím předem není diskvalifikována.)
- Závěr Samsonova života bychom *neměli vykreslit jako pomstu za Samsonovo oslepení*. Smrt v troskách chrámu je tragickým koncem člověka, který nenaplnil svůj soudcovský úkol. Bůh však může přesto skrze něj vysvobodit Izrael.

41.1.3 Odkazy

Smelik, Klaas A. D.: *Samson*. Praha: Kalich, 2009.

Odkazy na pracovní listy, starší přípravy a další materiály najdete pod číslem úlohy (41) na adrese <http://goo.gl/jE4Cj5>.

41.2 Pro děti

41.2.1 Předškolní děti

Hra „Kdo je silnější?“: Přetahování, házení míčem do dálky. Nebo připevnit dětem na břicha polštář. Kdo zatlačí protivníka za čáru namalovanou na zemi?

Rozhovor: Chtěli byste být silní? Je dobré mít velkou sílu? Když jsem silný, co to znamená? Mám využít svou sílu dobře. Pomáhat lidem. Jaké to je cítit se slabý? Někdy je každý z nás slabý, někdy každý z nás potřebuje pomoc. To je v pořádku! To, že jsme slabí, neznámá, že jsme špatní. Pán Bůh nás má všechny rád, ať máme velké svaly nebo ne. I tam, kde jsme slabí, můžeme ještě růst.

Budu vám dnes vyprávět o takovém pěkném furiantovi. Jmenoval se Samson a byl to velký silák. Představte si, že byste mohli nad každým vyhrát, každého porazit. Že byste měli takovou sílu, že byste mohli zvednout a přenést celý dům, že byste mohli vytrhnout ze země

strom, mohli byste ohnout vysokou vysílací věž, chytit ve vzduchu letadlo. Co byste udělali? Mělo by to také nějakou nevýhodu? Jakou?

Takovou sílu měl náš hrdina Samson.

Osnova vyprávění:

1. Samson, narození, dlouhé vlasy.
2. Samson přemáhá lva, Pelištejce a pomáhá Izraeli.
3. Samson si bere za ženu parádnici Dalilu. Dalila chce z pověření Pelištejců Samsona zneškodnit.
4. Tři marné pokusy o přemožení Samsona.
5. Samson podléhá výčitkám Dalily a je konečně přemožen.
6. Samson oslepen a uvězněn.
7. Samson prosí o odpuštění a bourá chrám, zachraňuje Izrael.

Ve vyprávění pro malé děti nezacházejte do detailů Samsonových manželství, soustřed'te se na jeho sílu, na přemožení lva, na jeho vlasy.

42.2.2 Mladší školní děti

S dětmi můžeme začít hádankami (podklady připravené k vytištění najdete na adrese <http://goo.gl/jE4Cj5>, pod číslem této úlohy [42]):

- *Tajenka s šifrovaným písmem*: Každé dítě luští svou tajenku, kdo přijde na to, jak se dnešní hrdina jmenuje a jaký je? Hrdinu už známe, obrázková tajenka nám o něm prozradí další důležitou věc. Řešení — zasvěcený.
- Pro větší děti *k?ířovka* se stejným řešením (Samson byl... Bohu.)
- Pokud chcete začít jen *hádankami* bez informací k příběhu, použijte kvíz — *hádání zvířat* (viz 41.24. Přesah). Ten lze pro menší děti zjednodušit.

A/nebo rozhovorem: Kdy se cítím silný? Kdy slabý? V kruhu si děti podávají činku. Kdo ji má, mluví. Ostatní poslouchají. Děti doplňují větu: „Cítím se silný/silná, když...“ Nejde o to popisovat fyzickou sílu, ale pocity. Pak si podáváme pírko a děti doplňují větu: „Cítím se slabý/slabá, když...“ Učitel by měl začít sám příkladem, aby si děti uměli představit, co od nich chceme. Pomůcky: činka, pírko nebo podobné symboly pro sílu a slabost.

Pozorování předmětu: Ukážeme dětem co největší kladivo. Kdo má takové kladivo, má opravdu sílu. Co může takovým kladivem udělat, způsobit? Může takové kladivo i ničit? Co

a jak? Výsledek tohoto rozhovoru: Síla na nesprávném místě může i škodit.

Dnes uslyšíme o muži, který byl sice silný, ale zároveň i slabý.

Vyprávění můžeme ozvláštnit hrou na čtení Kumránských svitků. Úvod ke hře/vyprávění: Můžeme dětem vyprávět o tom, jak byly biblické příběhy psány původně na svitky. Důležité staré svitky se našly například v Kumránu. Říká se jim svitky od Mrtvého moře.

V kumránských jeskyních se našly pradávné, 2000 let staré svitky, biblické knihy. Všichni byli napjatí, jestli Bible na těchto svitcích je stejná jako Bible, kterou máme my. A tak lidé plni napětí četli příběhy, které zde v Kumránu objevili. A my můžeme něco takového zkusit. Dnešní příběh máme také napsaný na svitcích. (Návod a pravidla hry najdete na adrese <http://goo.gl/jE4Cj5>, pod číslem úlohy [42].)

Vyprávění

Kdysi dávno, když ještě Izrael nebyl královstvím, spravovali ho soudci. Lidé potřebovali někoho, kdo by rozsuzoval jejich hádky, někoho moudrého, u koho by našli radu. Někdy zase potřebovali někoho silného, kdo by se jich zastal, když na ně útočili jejich sousedé Pelištejci.

V této době soudců žili v malém městečku Sorea (to znamená Sršňov) již docela staří manželé, kteří neměli děti. Jednoho dne se však stal zázrak a jim se ukázal Boží posel. Přišel k nim a řekl: „Budete mít syna“.

Rodiče byli udiveni, ale ještě více se podivili, když Hospodinův posel pokračoval: „Váš syn bude povolán k tomu, aby vysvobodil Izrael z rukou Pelištejců.“

A Boží posel překvapoval ještě dál: „Ať váš syn nikdy neokusí nic opojného ani nečistého a ať mu nikdy nikdo nestříhá vlasy!“

Chlapec, který se měl narodit, nesměl pít víno. Nejen jako dítě, ani jako dospělý! Kromě toho si nesměl stříhat vlasy. To aby on sám věděl, že má v životě úkol, povolání a připomínal si to (proto nesměl pít víno jako ostatní), a aby to věděli i lidé kolem něho (proto měl viditelný účes, dlouhé vlasy).

Syn se narodil a dostal jméno Samson, to znamená Sluníčko. Možná protože měl dlouhé vlasy a připomínaly paprsky slunce. Jenže Samsonova povaha nebyla tak slunná, jak by jeho jméno napovídalo. Připomínal spíš sršně, však byl také ze Sršňova. Samson byl vždy pohotový k boji, k ráně a nenechal si nic líbit. Nebylo radno si s ním zahrávat. Ale o tom ještě uslyšíme.

Komentář užitela (námět na rozhovor s dětmi): Pelištejci byli sousední národ, byli velcí, silní a Izrael pořád pěpadali, loupili, zabírali území. Byli prý proti Izraelcům tak velcí, že Izrael o nich mluvil jako o „obrech“. Izrael s nimi měl velké problémy. A teď posel Boží mluví o dítěti, které se ještě nenarodilo, a už má takové povolání! Židé některá jídla jíst nesměli, zákon to zakazoval. To aby si uvědomili, že svoboda neznamena mocí všechno. Proto byla některá jídla nazvána jako „neisté“. Víno židé pít směli.

Když byl Samson dospělý, „na ženění“, potkal dívku, která se mu líbila. Doma o tom hned vyprávěl rodičům. Jim však stačilo, aby řekl, kde ji potkal, a už věděli, co se stalo: Samson si našel děvče — mezi Pelištejkami!

Rodičům Samsona se to vůbec nelíbilo. Přece Samsonovo povolání bylo právě osvobození od Pelištejců!

Komentář užitela (námět na rozhovor s dětmi): Problém nebyl v tom, že někdo byl Pelištejec nebo Pelištejka, ale že někdo napadal a trápil sousední národ. Za to však Samsonova dívka asi vůbec nemohla!

Jednoho dne se Samson vydal za svou vyvolenou. Zničehonic se mu do cesty postavil lev. V tu chvíli se ale Samsona zmocnil duch Hospodinův. U Samsona se začalo projevovat jeho povolání. Duch Boží mu dal sílu, aby mu lev neublížil. Bůh měl totiž se Samsonem své plány. Samson měl Izraeli přinést svobodu.

Tak se nevrhl lev na Samsona, ale Samson na lva. Popadl ho a zabil.

Komentář užitela (námět na rozhovor s dětmi): Filmový silák by vytáhl meč nebo pušku a lva by pěemohl. Filmový Sandokan, jestli ho znáte, jednoho lva dokonce uškrtil. Ale se Samsonem to bylo úplně jinak. Samsona se zmocnil duch Hospodinův — jak si to můžeme představit? Znamená to snad, že takový lověk hledí do nebe s vytěštěným ořimem a něco pěi tom mumlá nebo vykřikuje?

Ne! Když se někoho zmocní duch Hospodinův, není to žádné šarování ani fantazírování. U někoho to může být nový nápad, probuzení naděje, inspirace, lověk může objevit nějaké své nadání nebo talent. Děležitě je uvědomit si pěi tom, že tohle všechno je od Pána Boha.

Když šel Samson po čase na svou svatbu, šel kolem místa, na kterém zabil lva. Uviděl, že si ve lví zdechlině udělaly hnízdo včely. Hnízdo bylo plné medu, Samson ho ochutnal. Pak došel až ke své vyvolené.

Při svatební hostině dal jejím kamarádům hádanku. Byl totiž tak trochu provokatér a chtěl se jim pochlubit, jak se silný a chytrý.

Hádanka zněla: „Ze žrouta vyšel pokrm, ze siláka vyšla sladkost. Co je to?“

Komentář užitela (námět na rozhovor s dětmi): Víte, co to je? Žrout je ten lev. Byl silný a takhle dopadl — včely v něm mají hnízdo. Možná že tím Samson šíkal Pelištejce: „Jste velcí obři, silní

jako lev? Pozor, a? neskon?íte podobn?!“

Samson se s kamarády své nevěsty vsadil, že jeho hádanku neuhádnou. Byl si tím tak jist, že se vsadil o všechny košile, které měli na sobě a o sváteční šaty. Pelištejci se opravdu nad odpovědí trápili. Nemohli na ni přijít. Hostina trvala sedm dní, a když odpověď neznali ani sedmý den, navedli Samsonovu nevěstu, aby ze Samsona vytáhla rozluštění.

Řekli jí: „Jestli nám odpověď neseženeš, upálíme tebe i tvého otce. Přece nepůjdeme z tvé svatby jako žebráci!“

A tak přiběhla Samsonova žena s pláčem za Samsonem: „Copak mě vůbec nemáš rád? Dal jsi mým přátelům otázku a neprozradil jsi mi odpověď.“

A tak moc na Samsona naléhala, až jí odpověď prozradil. A ona ji zase prozradila svým přátelům. Ti se pak Samsonovi posmívali a vychloubali, že odpověď znají. Samson ale poznal, že jeho nevěsta tajemství prozradila. Tu se Samsona opět zmocnil duch Hospodinův. Samson odešel do jiného města a tam pobil 30 pelištejských vojáků. Jejich výstroj pak vyměnil za šaty a ty dal Pelištejcům, aby dodržel slib.

Komentář u?itele (nám?t na rozhovor s d?tmi): Samson se sám svou nerozvážností dostal do situace, ze které nebylo lehké se dostat. Vsadil se o n?co, co nem?l. Provokoval ostatní a ti mu to cht?li vrátit. Svou sílu nem?l takhle zneužívat. Pán B?h s ním byl ale ještě trp?livý a pomohl mu ze šlamastyky, do které se dostal.

Protože Samson odešel z vesnice své nevěsty rozhněvaný, nikdo nevěděl, jestli se ještě vrátí. Její otec ji tedy provdal za jiného muže. Po nějakém čase šel Samson opět za svou nevěstou. Když se dozvěděl, že ji dostal jiný muž, velmi se rozhněval.

Odešel z města, nachytil tři sta lišek, rozdělil je po dvojicích, každé dvojici dal táhnout zapálenou pochodeň a pustil je do polí a vinic, které patřily tomu městu. Sto padesát živých pochodní plenilo pelištejskou úrodu! Pak ještě sestoupil znovu do města a bil se tam se všemi muži hlava nehlava.

Komentář u?itele (nám?t na rozhovor s d?tmi): Jak se mohl Samson takhle chovat? M?l p?ece povolání! Bylo tohle jeho povolání, ni?it úrodu, bít nep?ítele hlava nehlava? Samson jednal prchliv? a nerozvážn?. Ni?il, co mu nepat?ilo. B?h to ale dopustil, protože cht?l Pelištejce potrestat. Samson ale nejednal správn?. Na své prudké chování a svou nerozvážnost jednou doplatí.

Samson se znovu zamiloval. Tentokrát se jeho vyvolená jmenovala Dalila, to znamená parádnice nebo také ta, která má lokny. Zase to byla Pelištejka. To by samo o sobě nevadilo. Problém byl, že Dalila Samsonovi nevěřila. Šlo jí o vlastní zjev a o peníze.

Náš příběh jako by se opakoval. Za Dalilou přišli Pelištejci a prosili, aby ze Samsona vymámila odpověď na hádanku. Tentokrát to byla vážná hádanka — jak Samsona oslabit? V čem spočívá jeho síla? Pelištejci se chtěli silného Samsona zbavit a Dalile nabídli mnoho peněz za to, že Samsona podvede.

Samson jakoby se ze svých chyb vůbec nic nenaučil. Dalile nedůvěřoval, a přesto si ji vzal. Protože jí ale nevěřil, třikrát jí místo správné odpovědi něco namluvil. Samsonova síla byla od Pána Boha. Samson ale řekl Dalile: „Má síla mě opustí, když mě spoutají čerstvými pruty.“

A tak donesli Pelištejci Dalile čerstvé pruty a ona jimi v noci Samsona svázala. Když se ale Samson probudil, pruty roztrhal jako nic. Dalila proto na něj znovu naléhala.

Tentokrát jí Samson řekl: „Síly mě zbaví nové provazy.“

A tak se všechno opakovalo. Pelištejci přinesli Dalile nové provazy a ona jimi Samsona svázala. Jenže když se Samson probudil, zase je roztrhal. Do třetice řekl Dalile, že by zeslábl, kdyby mu někdo vpletl vlasy do tkaniny. I to Dalila zkusila, ale Samsona to síly nezbavilo.

Nakonec Samson řekl Dalile to, v co sám věřil. „Mé vlasy mi nikdo od narození nestříhal. Tak to poručil náš Bůh. Kdyby mi někdo vlasy ostříhal, přišel bych o svou sílu.“

Samson si to opravdu myslel. Myslel, že má svou sílu vždy a všude. Jenže jeho sílu v něm působil duch Boží a ten v jeho vlasech nepřebýval. Svého ducha dával Bůh Samsonovi, aby ho ochránil od nebezpečí a vlasy měl Samson dlouhé proto, aby na něm bylo vidět, že má od Boha zvláštní povolání. Samson si ale myslel, že je největší silák a nic ho nemůže ohrozit. Zapomněl, že své povolání může plnit, jen když se ho zmocní duch Hospodinův.

Dalila Samsonovi ostříhala vlasy. Ustříhla mu sedm pramenů, aby si Samson ničeho nevšiml. Pak svázala Samsonovi ruce a nohy a zavolala Pelištejce. Když se Samson zvedl, aby se Pelištejcům ubránil, nic se nestalo, svá pouta nepřetrhl. Spoléhal sám na sebe a na své vlasy. Duch Hospodinův ale nepřišel.

Pelištejci Samsona zajali a svázali. Dokonce ho i oslepili a různě se mu posmívali. Co bylo ale nejhorší, posmívali se i Pánu Bohu. Samson byl přece Bohem vyvolený, byl Bohu zasvěcený a tak byla Samsonova prohra v očích Pelištejců prohrou i Boha Izraele.

Nakonec přivázali Pelištejci Samsona ve svém chrámu mezi dva sloupy hned vedle svého boha Dágona. Bylo to smutné a potupné pro Samsona i Izrael. Samson po dlouhém věznění

přišel na to, že v životě udělal spoustu chyb. Rozpomněl se na své povolání, na to, že je zasvěcený Bohu. Jeho povoláním přece bylo osvobodit Izrael od útlaku Pelištejců. A tak se Samson modlil. Prosil o sílu — a dostal ji. Uchopil sloupy, mezi něž byl přivázán, pohnul jimi a celý pohanský chrám se zřítil. Byl plný lidí, knížat, kněží, všichni v troskách zemřeli. I Samson. Tak naplnil své povolání až v hodině smrti — osvobodil, alespoň na čas, Izrael od Pelištejců.

Ale naplnil ještě něco: ukázal, odkud byla jeho síla a hlavně odkud nebyla. Nebyla ve vlasech, nebyla ve svalech, nebyla v Samsonově kráse ani v jeho chytrosti. Svou sílu dostal Samson od Boha jako dar, aby mohl splnit své povolání, totiž vysvobodit Izrael.

41.2.3 Starší školní děti

Čím byste chtěli být? Jaké byste chtěli mít zaměstnání? Někdy se říká také „povolání“. Jaký je mezi tím rozdíl? „Zaměstnání“ člověka zaměstnává a přináší mu plat, mzdu, k „povolání“ musí někdo člověka povolat. Povolání je pro povolaného důležitější než plat, ví, že jeho práce, a tím i jeho život má smysl a cíl. Takové povolání, to je dobrá věc!

Ve slově povolání slyšíme ale ještě jiné slovo. Víte jaké? Odpověď: Volání. Je důležité, aby se každý z nás naučil dobře naslouchat. Pak toto volání uslyší a může rozpoznat, co je jeho povoláním. Každý z nás má nějaké povolání. Nerozpoznáme ho ale tím, že by nám ho někdo prozradil. Většinou rozpoznáme své povolání srdcem. Když máme z něčeho radost, nebo prostě cítíme, že to je to pravé. Když nasloucháme Pánu Bohu, poznáme, proč jsme na světě a co v něm máme za úkol. Co to znamená být zasvěcený? Patřit Bohu. Co to ale znamená?

Co to znamená být svatý?

Bůh je svatý. Být blízko Bohu a poslouchat ho, patřit mu, to znamená být mu zasvěcený.

Dnešní příběh bude o Samsonovi hrdinovi, zasvěceném Bohu. Je Bohem povoláný.

Jenže tenhle hrdina v životě udělal spoustu chyb a život se mu vůbec nepovedl.

41.2.4 Přesah

Jako opakování nebo rozšíření máme k dispozici několik možností:

Kvíz

Pro malé děti: Za každou správnou odpověď dostanou děti kostku, společně stavíme chrám, který nakonec zbouráme (děti mohou stavět každý svou věž, vyhrává ten, kdo ji má nejvyšší). Otázka je třeba pro malé děti zjednodušit nebo vymyslet jednodušší podle jim vyprávěného příběhu.

Pro větší děti: Za správnou odpověď dostane každé dítě kus puzzle. Z nich spolu složíme obrázek s veršem k této hodině. Na konci hodiny děti ten samý obrázek dostanou. (Puzzle najdete na adrese <http://goo.gl/jE4Cj5>, pod číslem úlohy [42]. Abyste složili celý obrázek, který má 20 dílků, potřebujete zodpovědět i odpovědi z příběhu s chybami, který následuje po tomto kvízu.)

1. Proč dostal Samson sílu? (Samsonovi dal sílu Bůh, aby Samson mohl chránit lid Izraele a mohl mu přinést spravedlnost.)
2. Proč si neměl brát Dalilu? (Protože si od začátku nedůvěřovali. V manželství má být důvěra a láska.)
3. V čem byla síla Samsona ukryta? (Byla v Samsonovi, když na něj sestoupil duch Boží.)
4. Co nesměl Samson jíst a pít? Proč? (Nesměl jíst hrozny a pít víno. V té době ostatní národy hodně pili. Někdy je alkohol dobrá věc, ale všeho příliš škodí a tak někteří lidé svým životem ukazovali, že žít jde i bez alkoholu.)
5. Co znamená jméno Samson? (Sluníčko, jeho vlasy připomínaly paprsky slunce nebo hřívu lva, kterého zabil.)
6. Co měl udělat Samson jinak? (Měl si najít ženu, které by mohl opravdu věřit — v životě nezáleží jenom na kráse. Neměl si myslet, že je jeho síla ukryta ve vlasech, měl si uvědomit, že jeho síla pochází od Boha.)
7. Přemohl nakonec někdo Samsona? Kdo? (Nebyli to Pelištejci. Samsona přemohla vlastní sebejistota. Myslel, že se mu nemůže nic stát.)

Příběh s chybami

Varianta nebo pokračování kvízu, děti hlásí chyby v příběhu a dostávají kostky nebo body, nebo další puzzle. Odpovědi nemusí být tak rozvité. Stačí stručné, hra bude dynamičtější. Učitel může ale odpovědi i rozvést.

1. Samson se narodil rodičům jako jejich sedmý syn. (Samson neměl sourozence. Jeho rodiče do jeho narození nemohli mít děti. Jeho narození byl zázrak oznámený andělem. Víc rodičů v Bibli nemohlo mít dlouho děti, ale pak se jim narodil někdo významný. Pamatujete si ještě na někoho? Izák, Jan Křtitel)

2. Jeho sourozenci na něj žárlili, protože byl krásný. (Samson neměl sourozence a byl silný. Víte, na koho žárlili sourozenci? Sourozenci žárlili na Josefa, protože byl nejmladší a jejich otec ho měl nejraději.)
3. Samson vyrostl ve velmi silného a chytrého muže. (Správně.)
4. Samson byl král Izraele. Bůh si ho vyvolil, aby spravoval Izrael. (Samson nebyl král, ale soudce. Bůh dlouho nechtěl, aby měl Izrael krále jako ostatní země. Mít krále není vždycky nejlepší. Takový člověk je velmi mocný a ne každý člověk umí zacházet s mocí dobře. Pamatujete si dobrého a zlého krále? David, Šalamoun, Herodes)
5. Samson se zamiloval do cizinky. Vzal si ji, ale manželství se nepovedlo, protože byla cizinka. (Manželství se nepovedlo, ne protože by byla jeho žena cizinka, ale protože si s ní od začátku Samson nevěřil. Rút byla také cizinka a byla zároveň přítelkyně Noemi a stala se dobrou ženou Boaze.)
6. Samson měl velkou sílu, jednou na vinici zabil tygra. (Samson zabil lva.)
7. Ve lví mršině si udělaly hnízdo vosy. (Včely a Samson jedl jejich med.)
8. Samson nikdy neudělal chybu, přesto ho Pelištejci zajali. (Samson dělal chyby. Jednou jeho chybou bylo, že víc spoléhal na svou sílu než na Pána Boha.)
9. Samson si myslel, že mu jeho síla zůstane navždy. Myslel, že ji má ukrytou ve vlasech. (To je pravdivá věta. Jeho síla nebyla ve vlasech, Bůh mu ji vždy dal k nějakému účelu. Dlouhé vlasy — to bylo vnější znamení jeho zasvěcení, jeho povolání.)
10. Samsona podvedla jeho žena Šeherezáda. (Jeho žena Dalila.)
11. Oholila mu hlavu. (Ustříhla mu jen sedm pramenů vlasů, aby nic nepoznal.)
12. Samson zemřel ve vězení, kde si odseděl dlouhý trest a zemřel stářím. (Samson zemřel při slavnosti na počest boha Pelištejců, kteří slavili Samsonovu porážku. Samson se opřel o sloupy, které podpíraly stavbu a ta spadla na něj a na všechny, kdo v ní byli.)
13. Narození Samsona předpověděl jeho rodičům jejich dobrý kamarád. (Anděl.)

Variananta kvízu pro nejstarší děti

(Nutná znalost více biblických příběhů, možno upravit a zjednodušit pro menší děti.)

Samson dával svým protivníkům hádanky. Uhodnete i vy odpovědi na tyto hádanky? Jaká jsou to zvířata?

1. Jaké zvíře hledá pastýř v Bibli? (Lk 15,4–6 — ovce)
2. Toto zvíře pokoušelo Evu v ráji? (Gn 3,1–6 — had)
3. Toto zvíře umělo mluvit a mluvilo k Bileámovi. (Nu 22,21–33 — oslice)
4. Ježíš upekl toto zvíře pro své učedníky na ohni. (Jan 21,9–14 — ryby)

5. Když putovali židé pouští a měli hlad, poslal jim Hospodin tato zvířata, aby se najedli. (Ex 16,11–13 — křepelky)
6. Manu, kterou si židé na poušti chtěli schovat do zásoby, žrala tato zvířata. (Ex 16,20 — červi.)
7. Daniel byl k těmto zvířatům vhozen do jámy. (Dan 6,17–25 — lvi)
8. Ovce z Davidova stáda kradli lvi a toto zvíře. (1Sam 17,34–37 — medvěd)
9. Samson zabil lva, po nějaké době se v těle lva usadila tato zvířata. (Sd 14,5–9 — divoké včely)
10. Abrahamův služebník prosí Rebeku o doušek vody. Ta dá napít jemu i tomuto zvířeti. (Gn 24,15–20 — velbloud)

Tvoření

- *Chrám*: Samson se opře do sloupů a pelištejský chrám se zřítí. To je moment, který děti velmi zaujme. Můžete společně ze sirek nebo rozpůlených kolíčků na prádlo (z dřevěných) „postavit“ dům, chrám. Stačí i na papír dvoudimenziální a nalepit. Kolem papíru mohou děti malovat. Při společném tvoření je čas na zodpovězení otázek, které děti mají. Na papíru může být předem vytištěná část vyprávění o Samsonovi.
- *Redakce časopisu*: S dětmi si hrajeme na redakci časopisu nebo novin. Formulujeme velké titulky, napínavé a překvapivé formulace. Můžeme dětem na ukázkou nějaké časopisy ukázat. Rozdělíme děti a každému nebo každé skupině dáme zpracovat jednu část příběhu o Samsonovi. Anděl, narození, vlasy, síla, výprava do Aškalonu, lev, med, svatba, hádanka a sázka, lišky na vinici atd. Každé dítě dostane papír formátu A4 a na něj napíše nebo namaluje titulek článku.
- *Frotáž*: Do obálek dáme malé předměty s reliéfem — drobné mince, nápisy napsané lepidlem Herkules, obrázky apod. Obálky zalepíme. Děti mají přes obálku kreslit měkkou tužkou, dokud nepoznají, co je uvnitř. Vztah k příběhu: Někdy není jednoduché poznat, co je v člověku skryto. V čem je silný a v čem slabý. (pomůcky: naplněné obálky, tužky nebo pastely)

41.3 Liturgie

41.3.1 Písně

Na začátek pro malé děti: *Proč svítí sluníčko* (BTS 12; vztah k příběhu — Samson se jmenoval sluníčko, téma poslušnosti, různých povolání); pro větší děti: *Bůh první slovo má* (EZD 615; vztah k příběhu — Bůh povolává, Bůh je ten mocný, ne my lidé).

Na závěr pro malé děti: *Mému Bohu patří zem* (BTS 13); pro větší děti: *Nám pomoz, Pane milý* (EZD 631).

Alternativa: Jiří Suchý — *Marnivá sestřenice* (*Měla vlasy samou loknu* — Dalila znamená „ta s loknami“, „ta, která se chce líbit“).

41.3.2 Biblický verš k zapamatování

Jestliže mě miluješ, poslouvej má přikázání. (Jan 14,15)

41.3.3 Rituál

Pán Bůh je síla má

41.3.4 Modlitba

Bože náš milý, ty nás znáš a víš, v čem jsme dobří, a co nám tolik nejde. Prosíme tě, pomáhej nám nacházet to, k čemu jsi nás stvořil. Abychom byli na tomto světě rádi a přinášeli radost i druhým lidem. Amen.

Odkaz na pracovní list

[38 Samson](#)

[38 Samson - st](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál přece nejdeme sami I \(Od stvoření k Josefovi + Od Mojžíše k Rút\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Soudců 13–16](#)